

SENDİKACILIK ÖLÜYORMUŞ, HADİ CANIM SEN DE

Siyah Beyaz Gazetesi, 1995

Yıldırım Koç

1983-1988 döneminde özellikle akademik çevrelerde yaygın olarak gündeme getirilen bir iddia, işçi sınıfının yok olma sürecinde olduğuydu. "Elveda Proletarya" gibi kitaplar, işçi sınıfı hareketinin dışındaki aydınların sık sık başvurduğu kaynaklardı. 12 Eylül yenilgisinin kötümser ortamında sınıf hareketinin potansiyelini görme ve yaşama olanağı bulunmayan aydınlar için, işçi sınıfı bitme sürecindeydi.

Halbuki bu yıllarda işyerlerindeki işçilerle konuşma olanağı bulunanlar için durum farklıydı. Dipten gelen dalgayı izleyebiliyordunuz. İşçiler sizi kendilerinden biri kabul ediyorsa, size bu yükselecek dalganın ipuçlarını veriyordu. Dünyadaki ve Türkiye'deki gelişmeleri izleyenler ve işçi sınıfı hareketinin geçmişini bilenler, ortaya çıkan bazı ipuçlarını yakalayabiliyor, geleceği sezebiliyordu.

1989 bahar eylemleri yoktan varolmadı. Bunlar bir sürecin nitelik sıçramasıydı. Birçok ülkede gerçek ücretler düşerken, Türkiye'de 1989-1993 döneminde gerçek ücretler arttı. Özellikle kamu kesimi işyerlerinde gerçek ücretlerdeki artış oranları üç haneli rakamlara ulaştı.

1991 yılından sonra işçi sınıfı ve sendikacılık hareketi yeni bir saldırıyla karşılaştı. Sermayedar sınıf, Sovyetler Birliği'nin çökmesinden ve işsizliğin artmasından da aldığı güçle, işçiyi koruyucu mevzuatı da etkisiz kılacak bir saldırı başlattı.

Bu kez, sendikacılık hareketinin hızla zayıfladığı, bir krizin yaşandığı, sendikacılığın tükeneceği yolunda değerlendirmeler ve hatta iddialar gündeme gelmeye başladı. Üretim teknolojisinde meydana gelen değişikliklere de işaret edilerek, tarihsel olarak sendikalar döneminin sona erdiği ileri sürüldü.

TÜRK-İŞ'in Türkiye'deki siyasal gelişmelerde kilit rol oynayan bir konuma yükselmesi herhalde bu değerlendirmelere ve iddialara verilebilecek en güzel yanıttır. Türkiye'de kamu ücretli çalışanlarının yükselen örgütlü mücadelesi de sendikacılığın işlevinin ve etkisinin sona ermediğini, aksine daha arttığını kanıtlamaktadır.

Sendikacılık hareketi canlıdır. Sendikacılık hareketinde hakim olan anlayışları ve mücadele biçimlerini, yönetici konumda olan tek tek insanların iradeleri değil, işçi sınıfı hareketinin karşı karşıya olduğu sorunların niteliği ve mücadele ve bilinç birikimi belirler. Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketi bugün önemli bir değişim yaşamaktadır.

Salt işçilik bilinciyle oluşan ve sınıf olgusunu yadsıyan birçok sendika bugün hayatın dayatması karşısında bir süreç içinde sınıf bilinci temelinde sendikalara dönüşmektedir. "Kahrolsun IMF, bağımsız Türkiye," "Hükümeti yıktık, sıra IMF'de" sloganlarının, kitlesel grevlerin, büyük gösterilerin arkasındaki gelişme budur.

Diğer taraftan, başlangıçta siyasal amaçların çok önemli olduğu bazı kamu çalışanları sendikalarında ise hatalar düzeltilmekte, sınıf bilinci kimliği önce çıkmakta, siyasal kimlik ikinci plana itilmektedir.

"Sendikalar ölüyor." Hadi canım sen de! Aksine, Türkiye'nin toplumsal ve siyasal geleceğine damgasını vuracak bir sendikacılık hareketi geliyor ve gelişecek.